

Haastatteluissa television katseluun suhtaudutaan hieman häpeillen. Monet korkeamman koulutuksen saaneet pahoittelevat television katseluaan. TV:n kohdalla tulee hyvin näkyviin Bourdieun käsitys ”legitiimistä mausta” eli siitä, että tietyistä asioista tulee pitää, toisista ei. Legitiimistä mausta poikkeamisesta saa helposti leiman otsaansa. Televisio kuuluu kokonaisuudessaan epälegitiimin alueelle ylempien luokkien keskuudessa.

Onko häpeilyn syynä se, että televisio jos mikä ylittää kaikki luokkarajat ja yhdistää ihmiset. Muistammehan kun rakkauden kesänä ’67 The Beatles esitti televisiossa laulun *All You Need Is Love*, ja satelliittilähetystä seurasi – ensimmäistä kertaa histo-

riassa – koko maailma.

Kirjassa ei nettimaailmaan ja sosiaaliseen mediaan tartuta. Syyksi esitetään se, että suuren monivuotisen hankkeen aineistonkeruuvaiheessa vuonna 2007 sosiaalisen median läpimurto oli vasta alussa. Kirjoittajat kuitenkin uskovat, että suomalaisen maun luokkajako ulottuu ja heijastuu myös sosiaaliseen mediaan. Kirjan heikko puoli onkin siinä, että kirjoittajat pitävät liian hanakasti kiinni Bourdieusta. He haluavat puoliväkinen venyttää ja vääntää Bourdieun teorian kaikkialle. Esimerkiksi ylempien luokkien maun laajentuminen on kirjan mukaan vain uusi tapa vetää rajaa alempiin luokkiin, koska ylemmät luokat valitsevat po-

pulaarista aineistosta parhaat puolet ja eivät koske esimerkiksi Speden elokuvaan ja Seitsemän päivää -lehteen.

Tähän voisi vastata, että rajojen jyrkkyys on vähentynyt ja yhteisiä asioita löytyy luokkien välillä enemmän kuin ennen. Tämän vähän erin tapahtuvan rajojen liudentumisen tiedostaminen olisi antanut pohjaa arvioida suomalaisen maun tulevaisuutta, mikä jää kirjassa tekemättä. Viekö luokkarajojen häviäminen lopulta yksilöllisyyden ja ainutkertaisen valintojen aikaan – tällöin jokainen voi valita sekä korkeakulttuurista että populaarikulttuurista itselleen sopivat palat ja luoda ja muokata niistä omannäköisenä synteesin.

Ukkojen (ja myös akkojen) kirja

MATTI VIRTANEN

Dag Sebastian Ahlanderin pieni opaskirja eläkeikää lähestyville tai juuri eläköityneille ei ole ihan tavanomainen elämäntaitokirja, vaikka sen otsikoinnista voisi niin päätellä. Ensimmäiseltä se oli riemastuttavaa tekstiä. Ei siksi, että ohjeiden perusteet olisivat jotenkin mullistavan uusia, vaan siksi, että ne pohjautuvat kaikki Ahlanderin omaan kokemukseen, ovat kekseliäisyydessään yksinkertaisen käytännöllisiä ja kaiken lisäksi vetävän ytimekkäästi ja hyvin kirjoitettuja.

Hieman myöhemmin rupeisin epäilemään, että ohjeet ehkä puhuttelevat lähinnä niitä, joiden elämä on taloudellisesti, so-

siaalisesti ja terveydellisesti vakaalla pohjalla – siis niitä, joilla on reaalisia vapausasteita ryhtyä itse muokkaamaan elämäänsä. Ahlander on entinen ruotsalainen diplomaatti, joka on ollut suurlähettiläänä ympäri maailman, on edelleen naimisissa saman vaimon kanssa, omaa kaksi oivallista tyttäretä eikä eläkkeen tasossa ole valittamista.

Kirjan loppupuolella Ahlander kuitenkin paljastaa, ettei kyse ole elämänsä läpi iloisena ja onnekkana hannuhanhena purjehtineen itsetyytyväisestä julistuksesta, vaan teeseistä, joihin on kasvettu kovan koulun kautta.

Kymmenen vuotta sitten Ah-

Dag Sebastian Ahlander
Onnellisten ukkojen käsikirja
109 keinoa elämän
huippuhetkien saavuttamiseksi
Gummerus, 2014

landerilla havaittiin syöpä, siten ilmeni sydänvaivoja ja viimeksi hän on saanut leikkauksessa uuden lonkkaproteesin. Nimenomaan syöpädiagnoosi pakotti Ahlanderin itsetutkisteluun ja johti uuteen elämänasenteeseen, joka on kirjan kantava idea. Nimenomaan sairaana – tai vanhana – ihmisen on oltava niin optimistinen ja iloinen kuin vain voi, sillä silloin iloa todella tarvitaan. Hyvä mieli on tepsivä lääke, ja ainoa,

jonka ihminen itse voi suojakseen kehittää.

Tältä pohjalta Ahlanderin ohjeiden perusfilosofian voi tiivistää kolmeen pointtiin. Ensinnäkin omasta menneisyydestä pitää tehdä hyvien asioiden ja onnistumisten varasto. Ahlander kehottaa jokaista tekemään listan kaikista niistä muistoista, joihin liittyy mielihyvää, onnistumista ja valoisuuden kokemusta – ja rakentamaan niistä pohjan, jolle jatkoelämän voi perustaa ja jolta jatkossa ponnistaa. Takertuminen epäonnistumisiin, häpeän kokemuksiin, sairauksiin tai onnettomuuksiin imee mielestä elämän voiman, katkeroituminen on myrkyä niin sielulle kuin ruumiille.

Toiseksi katse pitää tiukasti suunnata tulevaisuuteen. 63- tai 65-vuotiaalla on nykyisin keskimäärin vielä parikymmentä vuotta elinaikaa. On hyväksyttävä itsensä sellaisena kuin nyt on, eikä haikailtava paluusta jonkin keinon kautta nuoruuteen ("luotan eteisen peiliin", lohkaisi Vesku Loiri syksyn *Vain elämää* -sarjan Paula Koivuniemi -osiossa). Päinvastoin: on rikkaus, että vanhana voi mentaalisesti elää kaikkia ikäkausiaan, koska se kaikki kokemus on kerrostuneena omassa mielessä. Yhteys omaan elämänhistoriaan ja nimen omaan sen hyviin kokemuksiin on syytä säilyttää elävänä. Ahlanderille tärkeä väline tässä on päiväkirja, jota hän on nuoresta asti pitänyt. Kaikki muistot ovat kyllä tallessa aivojemme kovalevyllä, mutta yleensä piilossa. Ne herättää eloon vain sopiva virike – muutama virke päiväkirjassa, tai valokuva, tai musiikin pätkä.

Kolmanneksi: jotta voisi vanhana(kin) pitää katseensa lä-

hinnä tulevaisuudessa, on kehitettävä itselle mielekäs toiminta eli tekeminen, johon haluaa uppoutua nimenomaan omasta halustaan, eikä siksi, että joku ulkopuolinen taho sitä vaatii tai odottaa. Eläkkeellä olon hurjin muutos aiempaan työelämään verrattuna on juuri siinä, ettei enää ole kenenkään käskynalainen vaan oma herransa, jolla on täysi oikeus tehdä juuri sitä mitä tahtoo ja yhtä lailla olla tekemättä sitä, minkä nimenomaan haluaa tekemättä jättää. Tämä koskee niin tekemisiä kuin ihmissuhteita: säilyttää ja vahvistaa kannattaa vain kaikkea sitä, mikä on kannustavaa, palkitsevaa ja virikkeellistä. Kaikenlaisista "kuolonsyöjistä" on vaivhkaa hankkiuduttava eroon.

Oma innostusta virittävä projekti voi olla melkein mitä vaan, pääasia on se, että juuri sitä haluaa tehdä ja siihen uppoutua. Monella lapsenlapset täyttävät elämän, joku jatkaa vanhaa työelämänsä kevennettynä harrastuksena, joku löyryä jotain ihan uutta tai kauan haaveissa kypsyyntä.

Ahlanderin oma projekti on nuorille suunnatut kirjat, jotka käynnistyivät ihan sattumalta ja paljasti hänessä uinuneen kyvyn. Kun Ahlander oli suur- lähettiläänä New Yorkissa, hänen tyttärensä kävivät tyttökouluja, jossa heidän oli esiteltävä historian tunnettuja nais- hahmoja. Koulussa oli heistä lista, pääosin amerikkalaisia mutta myös eurooppalaisia – mutta ei yhtään ruotsalaista. Ahlander otti yhteyttä rehtoriin, joka saman tien pyysi Ahlanderia nimeämään jonkun tunnetun ruotsalaisen. Ahlander valitsi kuningatar Kristiinan. Rehtori totesi, että päästäkseen listalle tytöt tarvitsevat Kristiinas- ta kirjoitetun kirjan – ja ehdotti

sellaisen tekoa Ahlanderille.

Ahlander innostui, luki kaiken Kristiinasta kirjoitetun ja alkoi kirjoittaa. Kirjoittamisen ilo pulppusi hänessä, mutta kun hän näytti tekstiään tyttärelleen, he totesivat sen tylsäksi ja pitkävetiseksi. Hetken Ahlander aikoi luovuttaa, mutta antoi sitten punakynän tyttärelleen ja pyysi heitä toimittamaan tekstiä. Kun tyttaret antoivat käsikirjoituksen takaisin, se oli täynnä punaisia merkin- töjä. Lopulta kirja muokkaus- työn jälkeen julkaistiin, ja siitä tuli menestys. Tähän mennessä Ahlander on kirjoittanut 12 historiaa käsittelevää kirjaa nuoril- le lukijoille.

Ihme ei olekaan, että Ahlander kertoo yhden parhaista kirjallisista ystävistään olevan Anton Tshehovin, jonka näytelmät ovat olleet hänelle tärkeitä koko hänen elämänsä ajan: "Tshehov oli ensimmäinen, joka muutti arkipäivän draamaksi. Ja arkipäivää useimmat meistä elävät."

Nuorena Ahlander samaistui *Lokin* idealistiseen Konstantiniin, joka pyrkii antamaan hahmon suurille aatteille. Keski-ikäisenä hän koki omakseen *Vanja- enon* kaihon. Nyt Ahlander sanoo olevansa lähempänä *Kirsikkapuiston* mukavuutta rakastavaa Gajevia, vapaamielistä enoa, joka pitää korkealentoisia puheita kaikesta mahdollisesta ja tuntuu suhtautuvan elämään kevyesti.

Dag Sebastian Ahlanderin 109:ää käytännön neuvoa ei tähän kannata ruveta listaamaan, ne on jokaisen hallullisen syytä nautiskella kirjan sivuilta. Sen verran voi sanoa, että vaikka kirja on otsikoi- tu onnelliseksi haluaville ukoil- le, kaikki siinä olevat neuvot ja ohjeet soveltuvat myös akoille.